

SCHOLA CANTORUM

KAROLUS MAGNUS

NIEUWSBRIEF NR. 9, AUGUSTUS 2025

Optreden Schola in de Stevenskerk bij '10 jaar Shelter City Nijmegen'

Inhoud

1. Terugblik

- 'Het Lied van de Vluchteling, een zwanenzang?' – [p. 2](#)
- 'Als het leven heilig is'. Optreden bij Sint-Walrick – [p. 3](#)
- Symposium '10 jaar Shelter City Nijmegen' – [p. 5](#)
- Hanzefeesten Doesburg – [p. 6](#)

2. Komende optredens – [p. 7](#)

3. Boeken en cd's – [p. 7](#)

4. Schola allerlei – [p. 8](#)

1. Terugblik

Het Lied van de Vluchteling, een zwanenzang?

Op 30 maart 2025 klonk in de Ontmoetingskerk ‘Het Lied van de Vluchteling, een Zwanenzang?’, de nieuwste voorstelling van onze Schola. Met betrekking tot de heden ten dage zo actuele vluchtelingenproblematiek zong Karolus Magnus toepasselijke oude gregoriaanse gezangen en transponeerde daarmee die teksten naar onze tijd.

Voorganger Joska van der Meer heette niet alleen de aanwezigen van harte welkom, maar zij verwelkomde — in de vorm van een lege stoel — ook al degenen die nog onderweg waren.

Langs de lijnen van een middeleeuwse klaagzang over een zwaan die zijn land moet achterlaten, de grote oceaan oversteeft en daarbij veel gevaren heeft te duchten, werd in dit programma — mede aan de hand van literatuurfragmenten (van Arnon Grunberg en Tommy Wieringa) en met inzet van videobeelden — stilgestaan bij de vluchteling van deze tijd. Het programma kende drie bedrijven. In het eerste bedrijf gaat het over de Ontworteling van de vluchteling in zijn thuisland; het tweede bedrijf gaat over de Overlevingstocht die hij onderneemt en het derde bedrijf staat stil bij het Ontheemd zijn in het land van aankomst.

Aan het programma werd ook bijgedragen door (ex-)vluchtelingen: Nadeem Kotrob speelde op zijn bouzouk een eigen compositie, waarmee hij zijn vlucht vanuit Syrië vier jaar geleden trachtte te verbeelden. Bandura Mosaic, een ensemble van drie bandura spelende Oekraïense vluchtelingen, leverde een bijdrage met de compositie ‘Gebed voor Oekraïne’ en de in Nijmegen woonachtige, uit Kabul afkomstige dichter Qader Shafiq las een gedicht.

Eerder was al een aangrijpende tekst van de Palestijnse dichter Marwan Makhoul over Gaza voorgedragen.

De teksten van de gregoriaanse gezangen in dit programma waren niet minder uit het leven zelf gegrepen. De oude psalmtteksten verbeelden immers niet alleen grote momenten van blijdschap, verwachting en dankbaarheid, maar drukken ook ten diepste angst uit, wanhoop, ballingschap en het van huis en haard verdreven zijn.

In wie zijn land moet ontvluchten komen deze algemeen-menselijke gevoelens samen, ongeacht geloofsopvattingen: boeddhisme, christendom, islam en jodendom. Het tot je laten doordringen van deze teksten over een algemeen menselijke problematiek die zo (in)voelbaar wordt overgebracht, is als balsem voor de ziel. Het bezielde de zangers ook duidelijk en maakte dat de aandacht van de ruim 100 aanwezigen geen moment verslapte. "Je kon een speld horen vallen" zei een van de Oekraïense vluchtelingen na afloop tegen mij.

Met dit programma wil de Schola Cantorum Karolus Magnus niet alleen een nieuwe en glansrijke inhoud geven aan gezangen die het bewaren meer dan waard zijn, maar ook een appèl doen op eenieder om zich — geheel tégen moderne tendensen in — niet terug te trekken achter de dijken van ons land, maar zich open te stellen voor de ander. De middeleeuwse hymne van de zwaan staat voor de levensweg die wij als mensen te gaan hebben. Niet alleen de vluchtelingen van nu gaan die weg, maar ook de vluchtelingen die wij in eerdere tijden ooit waren of die we onverhoopt nog eens zullen worden.

Jos Verhagen

‘Als het leven heilig is’. Optreden bij Sint-Walrick

In de vroege ochtend van Paaszaterdag 19 april, om 7 uur, rond zonsopgang, was het weer zover: de Schola, gehuld in benedictijner gewaad, schreed in processie door de bossen van Sint-Walrick om vervolgens, bij uitbundig vogelgezing, bij de kapelruïne en de koortsboom paasgezangen te zingen.

De kapel van Sint-Walrick is gebouwd in de 15e eeuw. Eeuwen eerder al stond er al

een benedictijner klooster. Op deze plek zou Karel de Grote in het jaar 777 genezing hebben gevonden op voorspraak van de heilige Willibrord.

De betekenis van deze heilige plek en de nabije koortsboom is de laatste honderd jaar alsmaar toegenomen. Mensen overal vandaan hangen aan de takken van de koortsboom lapjes die afkomstig zijn van de kleding van ernstig zieken, en bidden

voor hun genezing. Ook tijdens de gezangen van de Schola werden twee lapjes aan de koortsboom opgehangen.

Na afloop van het ritueel, dat door zo'n honderdvijftig mensen werd bijgewoond, kon er koffie gedronken worden in restaurant St. Walrick, dat elk jaar opnieuw voor de gelegenheid zo vroeg al open is.

Evenals vorige jaren, organiseerde het Erfgoedplatform in aansluiting op ons optreden een wandeling onder begeleiding van een aantal gidsen van het Erfgoedplatform gemeente Heumen.

Hierbij enkele foto's en een uitgebreid filmverslag.

Symposium '10 jaar Shelter City Nijmegen'

Op 13 juni 2025 trad de Schola op bij een minisymposium dat in de Stevenskerk werd gehouden bij de herdenking van het feit dat Nijmegen nu 10 jaar Shelter City is. Een Shelter City is een stad die zich systematisch ontfermt over mensenrechtenactivisten uit het buitenland. Die worden in die stad ontvangen, kunnen er tot rust komen en worden er via opleiding e.d. toegerust om na terugkeer hun werk nog beter ter hand te kunnen nemen. Nijmegen heeft de afgelopen jaren een twintigtal van deze gasten ontvangen, vanuit o.m. Venezuela, Mexico en Zimbabwe.

Op het symposium werd gesproken door o.m. burgemeester Bruls, Eva Rieter (universitair docent mensenrechten), Eduard Nazarski (voorzitter van de raad van toezicht PAX), Wim Geerts (mensenrechtenambassadeur van het ministerie van buitenlandse zaken). In korte videofilmpjes die werden getoond blikten voormalige gasten terug op hun verblijf in Nijmegen.

De scholagezangen vormden een soort opmaat voor het inhoudelijke programma. De schola zong vóór aanvang van het symposium en aan het einde van het programma. Deze formule was nieuw voor de schola, maar het is goed bevallen, want ook langs deze weg konden we laten zien dat de oude gregoriaanse gezangen ons in onze tijd wat te vertellen hebben. En daarbij komt dat gregoriaanse gezangen en mensenrechten ook nogal wat gemeenschappelijk hebben: er is een historisch verband en er zijn inhoudelijke overeenkomsten.

In 539 vóór Christus werd in het oude Perzië, het huidige Iran, de stad Babylon veroverd

door de legers van Cyrus de Grote, de eerste koning van het oude Perzië. Het was misschien niet zozeer deze verovering op zichzelf, maar vooral wat daarna gebeurde dat voor de mensheid een belangrijke stap voorwaarts zou gaan betekenen. Cyrus de Grote liet alle slaven vrij, verklaarde dat iedereen het recht had zijn eigen religie te kiezen, en bepaalde dat er rassengelijkheid moest zijn.

Deze en andere decreten werden in Akkadisch schrift vastgelegd op onderstaande cilinder van gebakken klei. Deze oude stenen rol, die bekend staat als de Cyrus Cilinder, wordt beschouwd als 's werelds eerste handvest voor mensenrechten.

In veel gregoriaanse gezangen wordt de ideale stad bezongen en dat deden wij in de Stevenskerk ook. Haar pracht en praal worden geroemd. Tijdens de ballingschap verlangde men naar die mooie stad. Een van de gezangen die wij ten gehore brachten had onze dirigent Stan Hollaardt omgewerkt naar de stad Nijmegen, die in haar hoedanigheid van Shelter City nu ook de mensenrechten in haar vaandel wil dragen. Met mensenrechten wordt de menselijke waardigheid beschermd. In de oude psalmteksten treffen wij veel passages aan waarin ten diepste de angst wordt uitgedrukt en de wanhoop waaraan mensen ten deel vallen als ze in mensonwaardige situaties belanden: bij

discriminatie, vervolging, exclusie of het van huis en haard verdreven zijn. In gregoriaanse gezangen komen woorden als 'refugium' (toevluchtsoord) en 'domus' (huis) ook regelmatig voor.

Vermeldenswaard is nog dat wij ook een compositie zongen van Hildegard van Bingen over de liefde: 'Caritas abundat' ('Liefde overspoelt alles'). Hildegard van Bingen moest het in haar tijd, waarin vrouwen geen enkel recht van spreken hadden, opnemen tegen de machtige kerk. Ook dat maakte dit gezang tot een goed bij dit symposium passend gezang.

Jos Verhagen

Hanze-feesten Doesburg

Op zaterdag 14 juni vormde de binnenstad van Doesburg het decor voor oude ambachten, levende have, marktstalletjes, kampementen en andere middeleeuwse taferelen. Ook de 'monniken' van de Schola hebben zich laten zien en horen! Van ons optreden deed ons koorlid Erwin van Geenen verslag in poëtische vorm:

HANZE-FEEST DOESBURG

We keken de middeleeuwen recht in de ogen
bij het verlaten van de Waag met wapperende pijpen
zwart in warmte broeiend door onze aanwezigheid.

Menig heiden bekeerde ons om op te treden
in en rond de Martini kerk die omgetoverd was
tot een Norbertijnse refter voor vrijwilligers.

Melaatsen vergaten de ellende van de dag.
Duivels dreven zichzelf tot het uiterste bij het aanhoren
van ons hemelse lied dat dwars door de stad liep.

Maagden en zondaars vluchtten naar het terras
bij het horen van het Salve Regina dat wij zongen
onder het genot van aandacht en drank.

Erwin van Geenen

2. Komende optredens

Op zondag 31 augustus verleent de Schola haar medewerking aan de **Van Lymborch-viering** (een kerkdienst in middeleeuwse stijl) in de Stevenskerk te Nijmegen; aanvang 10 uur.

Op elke **Eerste zondag van de Advent** pleegt onze Schola haar medewerking te verlenen aan de eredienst in een kerk ergens in Nijmegen of omgeving. Mocht uw parochie c.q. gemeente gebruik willen maken van ons aanbod om op zondag **30 november** (een deel van) de zang in het gregoriaans te verzorgen, neemt u dan contact op met onze [secretaris](#).

Op zondag **20 december** geven wij samen met Voces Caelestes ons jaarlijkse **Kerstconcert**. Tijd en plaats worden via de website bekendgemaakt.

3. Boeken en cd's

De Schola heeft drie boeken uitgegeven:

- *Hoogtepunten uit de gregoriaanse traditie, een liturgisch en historisch perspectief.*
Auteur: Augustinus Hollaardt O.P.
- *Lebuinus herontdekt. Een bezongen heilige.*
Auteurs: Stan Hollaardt en Gerard Pieters.
- *De restauratie van het gregoriaans, een gebed zonder end.*
Auteur: Jacques Janssen.

En de volgende cd's:

- 900 jaar Norbertijnen, eeuwfeest in coronatijd.
- Metten van Sint Lebuinus.
- The Martyred Virgins.
- Imago Christi.
- La Divina Commedia Gregoriana.
- Media Vita.
- O Virgo Mater.
- Canticum novum.

Voor meer informatie en bestellingen verwijzen wij u naar onze website:

[Boeken](#) / [Cd's](#).

Schola allerlei

- Op onze ALV in februari hebben wij afscheid genomen van **Gerard Pieters** als voorzitter van de Schola, onder grote dank dat hij de Schola op inspirerende wijze door enkele turbulente jaren (corona-crisis!) heen heeft geleid. Henk Gols neemt tijdelijk het voorzitterschap over.
- De Schola is tot haar vreugde met de volgende **drie nieuwe leden** uitgebreid: Erwin van Geenen, Mart Hendriks en Paul Hendriks. En inmiddels heeft zich al weer een aspirant-lid gemeld.
- In de maand september zal **Hanneke van der Grinten** bij wijze van experiment een gastdirigentschap verzorgen. Voor haar en voor ons een prettige uitdaging!
- Nogmaals maken wij u attent op ons **vernieuwde uitvaartrepertoire**. Op onze [website](#) kunt u de bijna vijftig gezangen vinden die tot het nieuwe repertoire behoren, met (een deel van) de Latijnse tekst en de Nederlandse vertaling.
- Belangrijk voor onze **donateurs**: de Schola is een culturele ANBI-instelling. Uw giften zijn aftrekbaar voor de fiscus. Het bankrekeningnummer van de Schola (IBAN) is:
NL90 TRIO 0320 4159 96, ten name van Schola Cantorum Karolus Magnus.
- **Nieuwsbrief Nr. 10** zal verschijnen in de winter.

Schola Cantorum Karolus Magnus
Website: www.karolus-magnus.nl

Secretariaat:
Hindestraat 11, 6531 KG Nijmegen
Tel. 024 - 3540264
E-mail: hhjfennema@hotmail.com

Eindredactie Nieuwsbrief:
Henk Gols, henkgols@planet.nl

Gregoriaanse zang, stilte en
beroering door Karolus Magnus
is bijgeschreven in de Inventaris
Immaterieel Erfgoed Nederland